

Observati numai, cumu acesti șmeni perfidi se prindu pe sinesi in cursele aruncate altora. Ei dicu:

Vlachii suntu forte neindestulati cu sörtea loru presenta, de aceea se occupa cu planuri de revolutiune si astépta ajutoriu dela muscali si dela Romani'a". Asia? Déra cati maghiari suntu astadi indestulati cu sörtea loru? Nici 10%. Filipicele vehemente din „Pesti Napló“, „Ebrede“ si mai multe altele confirmă pe de plinu assertiunea nostra. Proprietarii? Suntu ruinati, dice „Ebrede“ cu totu dreptulu. Ve mai invitamu de nou, că se intrebati cate una miie de secui pe fia-care di, si veti lua dela ei respunsuri in adeveru desperate: „Se viia or-cine, némtiu, muscalu, vlachu, turcu, tataru, ca mai reu nu ne pote merge“. Asia vorbescu secuui in gur'a mare, si multi din ei lauda absolutismulu austriacu. Apoi déra ce asteptati voi dela romani? Că se ve sarute vég'a de feru? Amaru ve insielati.

Idea statului ungurescu? Déra acea idea pe care vi-o faceti despre unu statu ungurescu, asia cumu si-lu fantasédia ei, este falsa de susu pana diosu, de aceea ea nici ca se va realisa in eternu. Cu totulu alt'a este ide'a cea justa si salvatória a statului ungurescu; éra pentru că se o cunóasca si ei, le damu consiliulu patrioticu si leale, că se mérge cateva luni de dile in prelegeri la baronulu Helfert in Vien'a.

Brasovu 3/15 Ianuariu 1877.)

Anulu vechiu l'amu inchiatu si in anulu nou amu intratu. Ne aflam deci intr'u punctu de tempu, care cere nu numai dela individu, ci si dela unu poporu consciu de ceea ce este si ce vré se fia, că se-si revéda socotelele anului espiratu, se-si faca bilantiulu intre habet si debet, pentru că se fia in curatu cu ceea ce are si ce-i lipsesce, ce are se dé si ce se capete, se scia ce duce cu sine preste pragulu anului nou. Standu lucrulu asiá, se aruncamu si noi o fugitiva reprivire preste rava-siulu anului 1876, că se vedemu cu ce reminiscenie si sub ce auspicie intra poporulu romanu de dincóce de Buceciu si Retezatu in anulu 1877.

Intregu anulu espiratu l'amu petrecutu sub aripi ale parintesci ale unni guvern, care, pre langa aceea ca e maghiaru si constitutionalu, mai este inca si liberalu. Socotél'a ce avemu se presentamu noi acestui guvern la schimbarea anului este in sine simpla, inse cu tóte aceste asiá de grava, incat uici tirani'a cea mai crassa n'ar poté se capete dela unu poporu o socotéla mai grava. Noi i-amu datu lui totu fructulu osteneleloru nostre, i-amu platit dare de casa, dare pamentu, dare de capu, dare de castigu personalu, dare pentru respiroarea aerului si calcarea pamentului, i-amu datu mii de bratie armate, fiamandi si goli ne-amu las-satu, numai că se-i damu lui panea de tóte dilele si elu in schimbu pentru tóte aceste nu numai ca nu ne-a datu nice catu e negru sub unghia, ci prin legi si fermanuri s'a incercat si se incércă a ne despoia pana si de dreptulu de a fi si de trai că romani.

Va se dica, socotel'a este, precum amu disu si mai susu, catu se pote de simpla; ea nu contiene alt'a, decat uici aceea, ca amu datu si érasi amu datu, fora se fi primitu vr'o rebonificare; inse chiaru pentru aceea este totu-odata si grava, deólace guvernamentulu maghiaru, chiaru si de ar mai trai nu unu deceniu, catu a traitu, ci unu seculu intregu, totusi nu va fi in stare se-si refiésca socotel'a ce o are cu noi. Prin urmare nice nu potemu ave sperantia de a capetá vr'odata in-apoi pe cale amicale, ceea ce amu datu ungrului, inse avemu garantia in poterile nostre de vietia, ca atunci, candu va veni la impariéla mostenirea ungrésca, noi vomu fi cei de antai, cari cu ajutoriulu dreptatii si alu adeverului vomu scôte din massa partea ce ni se cuvine.

Nu suntemu nice pessimisti, nice poltroni mi-

ci la sufletu, că se nu asteptamu cu securitate diu'a refuirei socoteleloru. Si se pote intemplá, că ea se sosésc mai inainte de asteptarea nostra, inse nu si mai inainte de pregatirea nostra. Ori-zontulu politicu alu Europei este asiá de greu incarcatu de nori de furtuna, incat uici de astadi pana mane nu se scie, déca nu voru incepe fulgerile si tunetele armelor de focu se descarce tempestatea de gloantie asupra campielor Europei orientali. Dela resultatele unei asemenei tempestati va depinde multu si sörtea nostra viitora, inse mai multu decat uici aseea depinde ea in prim'a linia dela noi insine, dela perserveranti'a nostra in lupt'a de existinta de astadi si dela resolutiunea si abnega-tiunea nostra in lupt'a decidetória de mane.

Dupa acestu preludiu inchiamu de asta-data aceste ronduri cu sperantia, ea in curendu ni se va da ocazie de a vorbi si mai lemuritu la acestu obiectu, ca-ci desí reminiscintiele trecutului suntu doreróse pentru noi, totusi auspiciole sub, cari intram in anulu nou si mergemu spre venitoriu, suntu animatōrie, suntu pline de cele mai frumose sperantie. Poftim deci cetitoriloru nostri si preste totu poporului romanu unu anu nou fericit u si unu venitoriu stralucit u.

— Cestiunea bancei nationale nu voiesce inca a se rezolve. Unele diurnale maghiare voiesc inse a scí, ca rezolvarea are se urmeze in dilele prossime, deólace guvernulu austriacu ar' fi presen-tatua deja Domnitorul responsulu seu la memoran-dulu ungurescu, si ca prin urmare Domnitorul avendu in mana ultimatele ambelor parti, va poté a se pronunciá fora malta amanare pre partea un-guriloru seu a nemtiloru sei.

— Conferintia din Constantinopole pare a fi ajunsu de insulta si de comedia. Este dejá o luna de dile de candu totu conferéza si reguléza si cu tóte aceste ea nu pote se arete inca nice unu resultatu. De nenumerate ori amu avutu oca-siune de a inregistra in colónele acestei foi, ca delegatii Europei au declarat a remané neclintiti pre langa propunerile loru si a nu mai face Portii otomane nice o concessiune, inse totu de atatea ori amu aflatu, ca acele declaratiuni au fostu numai vorbe de copii, deólace delegatii Europei nu numai ca au mai facutu dupa aceea destule concessiuni Turciei, ci ei au ajunsu, se dice, pana a renunçat a tóte propunerile loru si la cererea guvernului turcescu a luá in discussiune not'a de reforme a lui Andrássy. Despre siedintia conferintiei, tie-nuta in 10 l. c. se dice érasi, că turcii persistu pre langa respingerea programei conferintiei si anume a punctelor relative la instituirea unei co-misiuni internationale si a modului de numire alu guvernatorilor in provintiele rescolate. Totu-odata se spune inse, ca representantele Germaniei ar fi declarat in conferintia, ca elu nu pote se mai faca concessiuni ulterioare si ca in urm'a acestei declaratiuni conferintia ar fi decisu, a face Portii in siedintia dela 3/15 Ianuariu o ultima comunicare, care va contine resumatul definitivu alu intentiunilor poterilor. Ei voru cere apoi unu responsu categoricu pentru siedintia urmatória si déca voru recunoscere, ca intielegerea e preste potintia, atunci ei voru pleca.

— Facia de protestulu guvernului, relativu la articlii 1, 7 si 8 din constitutiunea tur-césca, guvernulu turcescu a decretat a da Romaniei o interpretatiune officiale a acestor articli, care are se delature ori-ce ingrigire a guvernului romanu despre referintiele de dreptu publicu ale Romaniei facia de Turci'a. Prin acésta satisfactiune crede Pórt'a otomana a complaná unu incidentu neplacutu pentru dins'a. — Asiá crede guvernulu turcescu, inse noi suntemu securi, ca guvernulu romanu nu se va multumi cu atata, ci va cere o satisfactiune in reportu cu atentatulu ce s'a facutu asupra drepturilor si a demnitatii Romaniei si a Domnitoriului ei.

— O corespondintia din Chisinevu dice, ca in cancelari'a siefului de statu maioru de acolo se

pregatescu nisce circularie, prin cari se notifica comandanților de trupe, ca in curendu armata rusescă are se intre intr'o tiéra, ce sta in relation cu de amicitia cu Russi'a care trebuie se fia crutata si onorata că tiér'a propria. Pentru celu mai mic delictu facia de onoreu, avea si persoña locuitorilor din acea tiéra se prescriu pedepsele cele mai aspre. — Care este acea tiéra strina, nu se spune, pentru aceea lumea presupune ca este Romani'a, inse credem, ca pote se fia si Austro-Ungari'a, deólace este astadi mai amica Russiei de cum este Romani'a.

— La trecerea prin Triestu a deputatiunii studentiloru maghiari, care duce sabia de onoare lui Cherim-pasi'a, s'a inscenat acolo o demonstratiune anti-maghiaru-turcesca, care era se degenereză intr'o revolta formale. In momentul candu deputatiunea s'a imbarcatu pe naia s'au ivit u 200 de sute slavi si italiani, cari incepura a aruncat asupra deputatiloru de pre naia cu pomerantie putredie si cu oue clocite strigandu „mort ai barbari!“ Déca comandanțele naiei nu se retrageau cu naia in sinulu marei, de buna samsa demonstratiunea luá dimensiuni mari.

Blasiu in Decembre 1876.

Pre aici au cetitu șmenii cu placere datele corecte despre activitatea prea bunului nostru Archipastorii in restempu de 8 ani, ce dn. „Veridicus“ benevoli a-le aduce la cunoșcentia publicului in diariul D. vostre.

Domnulu „Veridicus“ a tractat cestiunile in modu de totu generale si pre scurtu. Un'a c deosebire — cestiunea instructiunei — abia atinse.

Deci fia-mi liertatu a adauge ceva despre activitatea respectivului Archipastorii in privintia scolaria.

Excelentia Sa, sciindu bene, ca instructiunile in tempulu nostru este una conditiune de vietia natiunale, si-a indreptat tota atentiunea asupra regularei ei, in data dupa primirea guvernului archidicesanu. Intre multele ordinatiuni si instructiuni privitorie la instructiune nu potemu trece cu vedere la intentiunea cea nobila a Escel. Sale intru regularea instructiunii la institutele de invetiamantul de in locu, amentita de D. „Veridicus“ pre scurtu in p. 7 A)

Credia cene, ce va vré, ace'a e fapta, ca Blasiu prein institutele sale de invetiamantul ocupat u totu de-a-un'a unu locu insemnatu in vietia natiunale a Romaniloru.

Inse in tempii mai recenti incepú a scad-dein reputatiunea sa! Si acésta numai dein causa ca oficiulu de profesore devenise la unii numai un midilociu de a poté contrage casatorie mai avantajioase, si a castigá parochii ori protopopiate mai grasutie, in catu aceste suntu posibili la noi. Se nece nu-i mirare, ca-ce, dieu, cari șmeni ai poté afia, cari pre lenga unu salariu de 300—400 f se se rezolvăsi a-si desecă poterile corporali si spirituali ocupandu-se cu instructiunea. Cene se aiba gustu a-si sacrificia viet'a muselor, candu prevede siguru, ca famili'a sa in respectu materialie va fi redusa cu tempu la sapa de lemnul.

Déca e dreptu, ca profesorii buni se facu in scola, atunci procedur'a amentita era pericolosa; ea avea se ruineze instructiunea la institutele noastre mai curundu seu mai tardiu, inse siguru.

Inse prea bunulu nostru Archipastorii a observat, unde jace funtan'a reului, si a midiocit se desece, a dispusu, se se reguleze instructiunea la institutele noastre de invetiamantul de in locu. —

In urm'a acesteia s'a formulat u asia numitul „Regulamentu alu afaceriloru institutele publice la institutele de invetiamantul gr. cath. archidicesane de in Blasiu, si alu aplicarei fondului de institutiune asia numitul alu basilici loru“ publicat u 16/4 Novembre 1872 sub Nr. 2703.

Acestu regulamentu consta dein 22 §, si endu că pana acumu nu e cunoscutu publicului romanu, lasu, se urmeze aci unu estrasu scurtu de elu, mai cu séma in catu privesce regularea institutiunei locali:

A. Regularea afaceriloru institutiuniei.

§ 3—4 incl. prescriu modulu, cumu e a se imparti venitulu dein fundatiunea basilitana pre diversele institute de invetiamentu dein locu.

§ 4. Institutiunea in fia-care institutu de invetiamentu o conduce Directorele cu profesorii respectivi.

§ 5. Directore potu fi: vre-unulu deintre canoniici ori deintre profesorii respectivi. Directorii se denumescu de ordinariatulu metropolitanu.

§ 6. La catedrele profesoresci dela tóte instituite se voru aplicá profesori ordirari, censurati si aprobatii de comisiunea censuratoria locale, cari si cátatii au se servésca unu anu de proba, de nu cumu-va au servit mai inainte cát suplenti. Dupa anulu de proba profesorii ordinari se denumescu; se intarescu si provedu cát atari cu decretu de ordinariatulu metropolitanu.

Numai in lips'a de profesori ordenari se voru aplicá profesori suplenti.

Condițiunile de a potè fi ceneva denumitul de profesore suplente suntu: a) Cát respectivul se fia depusu esamenulu de maturitate la vre-una gimnasiu publicu, b) se fia absolvatu studiale teologice in vre-una facultate teologica, ori cursulu pedagogicu in vre-unu institutu pedagogicu mai inaltu.

Profesorii suplenti inca se denumescu de Ordinariatu dupa ascultarea opiniunei directorelor.

§ 7. Profesorii potu fi: ordenari, suplenti si es-traordinari.

1. Profesorii potu fi:

a) Monachii basilitani profesi, censurati si aprobatii de comisiunea censuratoria locale.

b) Individii dein clerulu seculariu cualificati. La scioale normali se potu aplicasi individii seculari. Si acestia suntu obligati a depune censur'a inaintea comisiunei locali, si numai dupa aprobararea acestelor voru fi denumiti de ordenari. (§ 6.)

2. Profesorii suplenti potu fi celi ce posiedu cualificatiunile prescrise in § 6. Acestia ince suntu obligati, cát in restempu de 3 ani dela denumire se depuna censur'a prescrisa, la dein contra se voru dimittit.

3. Profesorii estraordenari se denumescu la obiectele estraordinarie aceli individii, cari producute stestate; ca cunoscu bene artea respectiva. Elí se aplica la inceputu numai in modu provisoriu, éra dupa ce dau probe de capacitate si activitate, se denumescu definitivit.

Cu privire la profesorii ce eráu in functiune pre tempulu, candu s'a compusu regulamentulu, s'a statutoritu: se fia considerati de ordinari toti aceia, cari au avutu 6 ani de servitii, si in acestu tempu au datu probe de cualificatiune, si si-au impletuit misiunea cu accuratetia.

§ 8. Profesorii ordinari voru remané in oficiu „de una parte pana candu cu receruta acuratetia voru corespunde oficialoru sale, de alta parte, pana candu ure una alta recerentia urgenta a Archidiecesei nua pofti aplicarea loru la alte oficia archidiecesane.“ Profesorii ordinari suntu obligati a compune si a dà la tipariu manuale corespondietorie dein respectivele loru specialitatii. Manualele voru fi aprobatte mai antianu de ordinariatu.

§ 9. Directiunile respective suntu obligate cu finea semestrului II ori si alta data, candu se va pofti, a dà ordinariatului informatiuni esacte si conscientiose despre portarea morale si oficioasa a profesorilor respectivi.

(Va urmá).

Siematismu basericescu.

Natiunea nostra simte forte tare lips'a de informatiuni exacte despre starea cleruriloru sale. Unulu din midiułocel cele mai eficaci pentru scopulu acesta este siematismulu seu catalogulu, cum amu dice statisticu alu unui clerus; de aceea ar' fi prea de dorit, cát macaru la cate 4—5 ani odata se se publice pentru fia-care diecese si archidiecese siematismulu clerului respectivu, inavutitu cu tóte informatiuni statistice necessarie.

Dilele aceste ne vení dela mana binevoitoria Siematismulu veneratului cleru alu archidiecesei metropolitane greco-catholice a Alb'a-Juliei si Fagarasiului pre anulu 1876. Blasius, cu tipariulu seminariului archidiecesanu 8-vo, pagine 356.

Pre catu scimus noi, in Blasius mai esisera in-

ainte de restaurarea metropoliei, döue siematisme, unulu si celu da antaiu pe anulu 1835 si alu doilea seu déca voimur se ne exprimemus asia, a döua editiune rectificata pe an. 1842. Amendoue acele siematisme suntu redactate in limb'a latina, care pana in acele tempuri era si limb'a diplomatica a tieri. Din periodulu nou alu metropoliei cunoscemu inca numai siematismulu publicatu pe anulu 1871, dupa care urmá acesta pe 1876.

Celu care nu-si va pregeta de a compara, fia si numai datele statistice din aceste patru siematisme, va face unu studiu in adeveru instructivu. Cate prefaceri in acestu periodu de ani patrudieci! Déra inca déca le vomu compara cu fragmente publicate de dd. Cipariu si I. M. Moldovanu de inainte cu 100 si 140 de ani, scosé nu din siematisme, care nu era, ci din actele unor sinode conservate cát prin minune! Si noi inca totu possimistii?

Déra se ne intorcemu la siematismulu ce ne stă de inainte. Prin infiintarea celor döue episopii sufragane, diecesea Fagarasiului transformata in archidiecese fù redusa dela marele numuru de 1360 parochii si 602 filie numai la 722 parochii si 435 filie; déra chiaru si aceste cifre reprezinta unu numuru prea respectabile pentru ori-ce archidiecese din lumea christiana, a carei missiune precatu de grea, pe atatu de sublime, este a inainta fericirea temporale si eterna a populatiunei din care este compusa.

Din siematismulu acesta se poate cunoscce bine organismulu intregu eclesiasticu si scolasticu alu archidiecesei, in a carei frunte sta astazi Esc. S'a preasantitul Domnu Archiepiscopu si Metropolitu Dr. Ioanu Vancea, alelu in 11 Augustu 1868, installatu in 11 Aprile 1869.

Vener. capitolu e compusu din 10 canonici, cari suntu totu-odata asessori consistoriali, au si alte diverse oficia, specificate fia-care la loculu loru. Santulu scaunu metropolitanu sub presiederit'a archiepiscopului-metropolitu are cu totii 30 asessori consistoriali, ca-ci adeca protopopii actuali si onor. inca se numera intre asessori.

Districte protopopesci suntu 39. Numerulu sufletelor gr. catholice, din archidiecese 370,132. Prunci scolari 36,527.

Preuti suntu 712, éra parochii vacante in a. 1876 era 91. Theologii cari au terminat stu-die, déra inca nu s'a chirotonit, numai 25. Theologi in seminaru la cursu de patru ani 62; theologi esterni 19. Alumni in scol'a pedagogica (preparandia) 23.

Profesori de s. theologia 7. Profesori gimsialii 15. La scol'a normala de baiati in Blasius 1 directoru, 3 profesori; la cea de fetitie 1 directoru, una professore, 2 profesori. La cea din Orlatu 4 (cu catechetulu). La cea din Reginu si Vaida recea totu cate 4. La cea din Ohab'a 3.

Afara de siematismele dela Blasius, noi mai cunoscemu inca numai urmatörile, din care poate trage informatiuni despre starea catoruva diecese romanesci, firesce numai pentru trecutu.

Universalis Schematismus ecclesiasticus et literarius Graeci non uniti Ritus Incl. Regni Hungariae et M. Principatus Transilvaniae. Pro Annis 1833/4 Budae 8-vo mare, pag. 202. Ce vi se pare ince, ca „Dioecesis transilvaniensis“ (Archidiecesea de astazi), care singura face catu patru diecese din Ungari'a, e representata numai cu döue pagine din 202!

Schematismus der griechisch-orientalischen Bokovinaer Dioecese für das Jahr 1849. Czernowitz.

Schematismus venerabilis cleri dioecesis Lugosiensis Gr. c. pro anno a Christo nato 1858 Lugosini. 8-vo micu pag. 63.

Acelasiu in editiune rectificata pe a. 1868.

Ce nu ar' plati pentru theologu, statisticu, istoricu, economu nationale, cate unu siematismu „bogatu“, redactatu dupa unu methodu practicu, din tóte diecesele romanesci si din cele amestecate si inca asia, cát la fia-care parochia se fia adnotata si limb'a seu limbile materne ale poporaniloru, cumu este la cele din Blasius, precum si numerulu scóleloru, classeloru, scolariloru. Se speram, ca multu in doi ani just'a nostra dorintia se va implini.

Romania.

Bucuresci, 11 Ianuaru (30 Dec.). Eu cunoscu pe acestu poporu alu capitalei de ani patrudieci, adeca in a döua generatiune. L'am ve-

diutu agitatatu de valurile politice in éra din 1837/8, candu consululu russescu br. Rückman se incercase a viri in constitutiunea de atunci a tieri cu ajutoriulu baionetelor unu §-u, prin care tiera era se devina gubernementu russescu. L'am vedutu in Decembre 1842 la alegerea lui Georgiu Bibescu, candu nòptea intréga nimeni n'a inchis ochii. Am assistat la revolutiunea nesangerosă din 9/21 Iuniu 1848; am vediutu miele de ómeni alergandu inaintea lui Suleiman-pasi'a, si totu asia mai tardi in castrele lui Omeru-pasi'a, cu manile góle, fora a considera intru nimicu catastrofa ce era se urmedie in minutulu celu mai de aprópe. Am insocutu pe cei exilati si espatriati cu glót'a la Brasovu, Sibiu, Cernauti, Vien'a, Drezda, Parisu; am statu luni intregi cu ei si am partecipat la suferintele loru pentru patria si natione. Am fostu martor la suprem'a criza provocata prin delaturarea vointiei europene si alegerea de unu singuru domnu pentru ambele principate in an. 1859. In fine catastrofa si tóte evenimentele din 1866 ne suntu la toti in memoria próspera, ca-ci ele au fostu decisive asupra vietiei nóstre politice si nationale. Déra tóte acele furtune si valuri politice din trecutu nu se potu asemena cu cele pornite acum, dela 15/27 Decembre incóce. Celu, care cunoscce pe acestu poporu numai din timpuri normali si din pros'a vietiei cotidiane, nu 'si poate crede ochiloru sei de ceea ce vede astazi. „Tóte ,ni s'a disu, ca suntemu: daci, slavi, goti, amestecatura de sclavi ai Romei, numai turci, numai otomani nu ne-a insultat nimeni pana acumu“. Turcii maimutiescu pe maghiari, ei cutédia se ne schimbe numele, cát cu statu mai usioru se ne pote rapi totu, tiéra, limba, religiune, mai pe urma se introduca cu Alcoranulu loru si poligami'a. Se ne rapescă nevestele si fetele spre a le ingropa in haremuri loru. Constitutiune otomana? Auditi batjocura. „Alcoranu si constitutiune!“ Pentru că se auditi manifestatiuni de aceste patriotic, nu aveti se mergeti in cluburi, in care se aduna ómenii cei mai de frunte ai tieri, ci descendeti la poporul; mergeti in piatiele si localurile, in care se afla asia numit'a plebe, classea numita aici a mitocaniloru (suburbani). Apropiati-ve déca poteti pe necunoscute, (incognito) de gruppele junime, pentru că se cunosceti, de ce spiritu e dominata, si atunci -mi veti da dreptate, déca ve voi spune, ca asia inversiunat nu am vediutu nici-odata pe poporul acesta, si ca repausatulu Ioanu Eliadu, care -si cunosccea perfectu natiunea sa, avuse mare dreptate dicundu, ca romanulu e in stare se sufere multu, déra se nu cutedie a-i deseca patient'a si a-lu impinge la estremu.

Abstractiune facandu pe unu momentu de insult'a turcesca, aici nu dà nimeni unu baraboiu pe constitutiunea lui Midhat-pasi'a. Las' ca noi ne cunoscemu prea de aprópe cu turcii cei mari si scimus din mosi de stramosi ce le platescă parol'a data, le cunoscemu si dogmele religiose si maximele de statu, déra chiaru in Europ'a, cate consti-tutiuni nu s'a datu poporului de voia de nevoia si apoi éra s'a cassat! Francia dela 1790 pana la 1848 avuse róue (9) consti-tutiuni, dintre care cateva s'a innecat in balti de sange, altele au cadiutu de ghilotina si unele s'a exilat la St. Helen'a ori la Caienn'a. Era la DV. in Austri'a? Frumós'a consti-tutiune din Aprile 1848 fù inpuscata de Windisgraetz impregiurulu Vienei. Cea din Decembre 1849 o innecara la 1851 in Dunare deodata cu republic'a Franciei, care se innecă in Sen'a. Constitutiunea ungurésca o dusera cazacii dela Siri'a (Világos) in desagii loru cát jocaria la copii in tierile dela Wolg'a. Diplom'a vóstra din Octobre 1860 o mancara vircolacii cát pe lun'a plina. Patent'a din 26 Februaru 1861 o tajara cu sabii'a in döue la Königgrätz, precum dicu turcii, ca tajase Mohamed lun'a. Se facă dualismulu vostru. Va mai dura si acela catu ciór'a 'n paru? Midhat-pasi'a cumulă ce e dreptu, cele mai multe drepturi fundamentali culese din cele mai bune consti-tutiuni europene; este ince forte justa intrebarea, déca crede eln insusi in possibili-tatea de a le realisa foră crunte versari de sange.

Cu aceste voieam se ve aratu, ca romanii nu se voru lasa cu viéti'a odata, cát se mai fia batjocoriti decatra turci, cu statu mai pucinu se voru supune vointiei loru in nici o privintia mai multu.

Ati observat in „Monitoru“, ca in arsenalu nostru dela Tergoviste s'a sistat lucrarile, si ca acela se prefacă in depositoriu de munitiuni; déra cu statu mai multu se lucra in arsenalu din Bucuresci, unde suntu aduse si concentrate acuma si companiile de laboratori ocupati mai inainte la

Tergoviste. Vedeti dera, ca se intembla tocma contrariulu de ceea ce propagasera diariale inemice. Nu ne tragemu la munti; ne vomu spara pe lini'a Dunarei si pe camp'i a capitalei intre riurile Dambovita, Sabaru si Argesiu, seu unde va voi Marte si Bellon'a. Unu lucru erasi se nu perdemu din vedere. Acea linia strategica lunga si anevoia de aparatu a Dunarei, astadata pentru armata romanesca este multu scurtata, nu ca mai de multu. Dela Negotinu in susu turcii nu potu trece Danarea in Oltenia, pana nu ar' ocupa mai antau Serbia, ceea ce credu, ca nu se va intembla decat morindu toti serbii. In Moldov'a turcii trecundu, preste pucinu ar' da facia cu russii, cari stau la Prutu. Asia teatrulu versarilor de sange intre turci si romani remane marginitu, celu pucinu la incepunu in Muntenia din-cocde de Oltu seu — in Bulgari'a.

Protestulu Romaniei in contra art. 1, 7 si 8 ai constitutiunei turcesci, cari incalca autonomia ca dreptu de statu alu Romaniei dupa tractatulu de Parisu, s'a discutatu in consiliulu ministriloru turcesci, care dupa „Polit. Cor.“ a si decisu a transmitte Romaniei interpretarea officiale a aceloru articlii asia, incatu se se delature orce scrupuli despre relatiunea de dreptu de statu a Romaniei facia cu Turci'a, si Pórt'a spera, ca cu aceasta satisfactiune se poate considera acestu casu intrevenitua si delaturatu. Intr'aceea junimea universitaria romana, s'a si resolvatu a cere dela ministeriulu de resbelu alu Romaniei instructori in manuarea armelor, pentru casulu, candu protestulu natiunei romane ar' trebui se fia sustienutu cu arm'a. Aceasta atitudine luata cu tota resolutiunea pentru patria si natiune, face onore bravei junime din Romani'a. —

A cui se fia Dunarea? „N. Wiener Tagblatt“, care se tituldia pe sine cu mare paraada „democratich“, in nr. din 6 Ianuariu luandu in discussiune conflictulu celu nou alu Romaniei cu Turci'a, dupa ce defaima si pe aceasta, apoi se apuca de Romani'a si o declara nedémna de libertate si independentia, ca pe una, in alu carei territoriu si ómenii cei mai innocentii suntu omoriti pe strate*). De aci inainte imputa amaru barbatilor de statu ai Austriei, pentru ca dupa ce ocupasera tierile romanesci in 1854 cu corpuri de armata, le-au desertatua erasi, ca-ci atunci nu trebaie se ésa cu nici unu pretiu din principate, mai alesu, ca in fine Europa s'ar' fi dedat cu acea subjugare si nu ar' fi mai facutu vreanu casu mare dintr'ensa. Dunarea si gurile ei dupa „Tagblatt“ suntu si trebuie se fia in veci proprietate a Austro-Ungariei impreuna cu tierile romanesci, si asia consiliulu celu bunu, care i se dedese pe atunci, si nu-lu asultase, acum a timpulu ca se-lu adópte; ca-ci nu se mai poate suferi, ca tierile romanesci se mai remapa in starea de barbaria in care se afla astadi.

Relevaramu aceasta dorintia ferbinte a numitului diariu mare cu atatu mai vertosu, ca elu in Austria este celu mai citit, si ca are fruntea de a se porecliti pe sine organu alu libertatiei democratice.

In adeveru, nu este nici o tiéra si nici o natiune, pe totu territoriulu Europei, care se fia inconjurata de atati petitori si de inemici seculari, cumu este Romani'a si natiunea romanescă, era rapacitatea loru este asia de escessiva, in catu ar' avea intru nimicu se rosiesca Dunarea cu sange dela sute de mii, numai ca se poate luá Romani'a.

Noutati diverse.

(Adunare de comitatatu). Domnulu prefectu comitatensu (föispan) Juliu de Szentiványi a conchiamatu pe 20 Ianuariu a. c. 10 óre a. m. membrii administratiunei provisorie a comitatului la o adunare extraordinaria, in cas'a magistratului.

Obiectele de pertractare voru fi urmatricele:

- Constituirea comisiunei remontarei de cai in sensulu § 6 art. de lege 20 din 183.
- Fixarea cercurilor sanitarie, dupa art. de lege 14 din 1876.

*) Ce calumnia infama! —

- Fixarea bugetului cetatii Brasovului pe an. curgatoriu.
- Revisiunea statutului despre administrarea padurilor apartienstoriei cetatii Brasovu.
- Alegerea unui membru pentru comitetulu administrativu.
- Statutu de organisarea scólei agricole din Feldiór'a.
- Reportulu directorului scólei agr. din Feldiór'a pe an. 1875/6.
- Recladirea mórei cetatii din Satu-lungu, care dearsese.
- Conclusulu cetatii Brasovu pentru ajutorarea scólei din Timisiulu inferiore cu 150 florini pe anu.
- Conclusulu cet. Brasovu pentru restaurarea Apaductului.
- Publicatiunea diplomei de medicu a d. Friedrichu Boltres din Brasovu.
- Statutulu despre pensionarea officialilor dela officiulu de amanete (Versatzamt).
- Ordinatiuni mai inalte sosite, cari ceru rezolvare urgenta si alte cause comitatense, comunali si private, precum si propunerii eventuali. —

(Protestu publicu.) Din cele comunicate in numerii 96 si 97 ai fóiei nostra, publiculu cetitoriu s'a potutu pre deplinu informá despre atentatulu, ce s'a comissu din partea auctoritatilor statului asupra scólei confessionale romane din Rodn'a vechia, inse cu tote aceste nu va fi de prisosu a inregistrá pentru posteritate si protestulu publicu, ce numit'a comunitatele romana l'a datu facia de acelu actu de volnicia si violintia, care protestu suna asiá: „Subscris'a comunitate romana din fostulu alu II regimentu de granitia romana din Transilvani'a in urm'a unei ordinatiuni ministeriali fu astadi rapita de scol'a sa confessionale, pre care inca la anulu 1873 a edificat'o din bani si si pe pamantulu seu. Bancile si recusitele de scóla fura aruncate pe strata, scolarii, invetitorii si preotii, cari redicara protestu contra acestui actu de violintia, fura scosi afara din scóla cu auctorii gendarmilor si scol'a fu inchisa, pentru ca mai tardiu se se deschida ca scóla comunale seu scóla de maghiarisare. Si acest'a s'a intemplatu astadi in secolu 19 in poterea legii, era nu in secolu alu 12-lea, candu arbitriulu era la potere, ceea ce probéza, ca intre atunci si acum nu esiste nice o deosebire. Caus'a acestui actu de fortia este o falsa denunciatu la guvern din partea unor organe publice, cari nutrescu cea mai mare antipathia facia de fostii granitari romani, si cari ar voi se rapésca pe acestia de tota aerea garantata de Maiestatea sa Domnitorulu si supremulu nostru comandante. Comun'a nostra se afla acum fora scóla si fora scutu legalu, copiii si parintii loru privescu cu dorere la bancile si recusitele, ce jacu aruncate pe strata. Pentru aceea noi fosti granitari si fideli supusi, cari atatu ca granitari, catu si ca soldati ni-amu implinitu totu-deun'a sant'a nostra detorintia, si cari amu sacrificatul pentru erariu mai multu de 7000 jugere de pamant cu scopu de a cultivá industria montana, noi intru adeveru n'am meritatu, ca din sacrul localu alu scólei nostra se fumu alungati cu potere armata. Appellamu deci contra acestui faptu la Maiestatea sa Domnitorulu si la guvernulu reg. m. si ceremu scutu si dreptate! — Comunitatea Rodna in Transilvania, in 24 Decembre 1876.

(Fabricarea de zaharu in Romani'a) a luatu aventu prin redicarea a 2 fabrici, una la Chitala lunga Bucuresci, alta la Sasuta. Societatea dela Sasuta, oferi Domnitorului Carolu primul zaharu brutu, produs in acea fabrica. Maresialulu curtiei Th. C. Vacarescu, din ordinulu Domnitorului, a adresatu administratorelui delegatul alu acelei societati una scrisore cu datu 18 Dec. 1876 in care multumesce pentru omagiulu facutu cu primulu zaharu romanu din fabric'a nationale romana din Sasuta, productu alu unei ramure de industria atatu de importante creatu in tiéra, si le trasmitte urarile pentru celu mai bunu succu, care se incunune silintiele primei societati. Reuniunilor si societatilor, déca se voru immulti intre romani, le va succede, fara periculu de daune mari, a reesi cu cele mai bune successe in tote ramurele industriali si de arte. Numai inainte pe aceasta cale!

(Fabrica de charthia.) Spre a se poté

mai lesne instala o fabrica de totu soiulu de charthia, cu motoru hidraulicu seu cu aburu, dupa cele mai perfecte sisteme, care pe di se produca cel mai pucinu 4000 chilograme de charthia, si pe 1 Marte 1879 fabric'a se si produca, minist. de interne alu Romaniei va tiené in 15 Fauru 1877 licitatiune cu oferte pentru concessionarea furniturei charthiei pentru tota auctoritatatile din tiéra pe termen de 10 ani, d'er' concessionariulu va fi datoriu a redica in Romani'a una astfelu de Fabrica. Conditioanele pentru predarea charthiei pe 10 ani inlesnescu acesta intreprindere, ele se potu vedé in „Monitoriu“ Nr. 289 din 29 Dec. 1876. Unei Societati intrunite de romani va fi usioru a aduce in viatia si asemenea fabrica; numai se nu lasa romanii, ca spiritulu de asociare intre ei se nu 'si imbrace hain'a celei mai avide activitatii.

(Serata.) In 6/18 Ianuariu a. c. societatea de lectura a studentilor romani din Brasovu va arangea pentru serbarea onomasei III. Sale Ioanu Popasu, episcopulu Caransebesului, una serata in sal'a gimnasiului romanu, inceputul la 6 óre sér'a. Programa contine: Discursu de deschidere; Oda la I Popasu de I Lapedatu; Audito colo, chorus barbatescu de G. Dima; Michnea si bab'a, balada de D. Bolintinéu; rogatiune din opera: O nótpe in Granada, chorus mestecatu de C. Kreutzer; potpourri de Wiest: dòue pentru violina si scene din dram'a: Brigandii de Schiller tradusa de I. Negruzz', jocate de mai multi studenți. Simtiulu de recunoscientia, nutritu catra benefactoriu in junele pepturi prin astfelu de serbare, dovedesce, ca conducatorii loru suntu petrunsi de nobleti'a acestui simtiumentu.

Nr. 101—1877.

Publicatiune.

Listele conscriptiunei militariilor pentru junii brasioveni din cele trei classi de etate ale anilor 1857, 1856 si 1855 conchiamati la inrolarea principale din a. 1877 pe 24, 26 si 27 Febr. 1877 suntu espuse in cancelari'a conscriptiunei militariilor, aflatária in fundulu curtilor politiei **dela 15 pana la 24 Ianuariu 1877** fia-carui spre vedere.

Ceea ce se aduce la cunoșint'a publica cu acea observare, ca la cercetarea acestor liste de conscriptiune sub decursulu tempului defiptu ei este fia-cui concesu:

- Se faca in amintita cancelaria aratare prin graiu despre vre o lasare afora, ori despre vr'o inscriere necuvantita, seu
- se aduca inainte totu acolo prin graiu contradicteri temeinice asupra reclamatiunei vre-unui obligatul la inrolare.

Brasovu, 10 Ianuariu 1877.

Magistratulu cetatii.

Anuntiu.

Suptscrisii au onore a face cunoscutu, ca au deschis u

MAGAZINULU

loru de haine barbatesci si femeiesci si de copii, dupa mod'a cea mai noua, precum si de preuti in baserica si afara de baserica, in strat'a scheiloru nr. 143, si se recomenda onoratului publicu promittendu servitii promptu si pretiuri moderate.

Pe langa aceasta facu totu-deodata cunoscutu, ca magazinulu loru va fi proveditu cu diferite materie (stoffe).

1—3 IOANU BIDU et COMPANIA.

Cursurile

la bursa in 15 Ianuariu 1877 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 96 $\frac{1}{2}$ cr v. a.
Napoleoni	—	—	10 " 05 $\frac{1}{2}$ "
Augsburg	—	—	175 " 60 "
Londonu	—	—	125 " 90 "
Imprumutulu nationalu	—	—	68 " 10 "
Obligatiile metalice vechi de 5%	—	—	61 " 70 "
Obligatiile rurale ungare	—	—	73 " 50 "
" temesiane	—	—	71 " 75 "
" transilvane	—	—	71 " 60 "
" croato-slav.	—	—	" "
Actiunile bancei	—	—	820 " "
" creditului	—	—	141 " 40 "

Editiunea: Cu tipariulu lui

IOANE GÖTT si fiu HENRICU.